

Bruselj, 14. november 2023
(OR. en)

15417/23

COPS 547
POLMIL 303
EUMC 477
TRANS 505
UD 259

SPREMNI DOPIS

Pošiljatelj:	za generalno sekretarko Evropske komisije: direktorica Martine DEPREZ
Datum prejema:	14. november 2023
Prejemnik:	Thérèse BLANCHET, generalna sekretarka Sveta Evropske unije
Št. dok. Kom.:	JOIN(2023) 37 final
Zadeva:	SKUPNO POROČILO EVROPSKEMU PARLAMENTU IN SVETU o izvajanju akcijskega načrta za vojaško mobilnost 2.0 od novembra 2022 do oktobra 2023

Delegacije prejmejo priloženi dokument JOIN(2023) 37 final.

Priloga: JOIN(2023) 37 final

EVROPSKA
KOMISIJA

VISOKI PREDSTAVNIK
UNIJE ZA ZUNANJE
ZADEVE IN
VARNOSTNO POLITIKO

Bruselj, 13.11.2023
JOIN(2023) 37 final

SKUPNO POROČILO EVROPSKEMU PARLAMENTU IN SVETU

**o izvajanju akcijskega načrta za vojaško mobilnost 2.0 od novembra 2022 do oktobra
2023**

SKUPNO POROČILO EVROPSKEMU PARLAMENTU IN SVETU

o izvajanju akcijskega načrta za vojaško mobilnost 2.0 od novembra 2022 do oktobra 2023

I – UVOD

1. V strateškem kompasu za varnost in obrambo¹ iz marca 2022 je bilo potrjeno, da je znatna okrepitev vojaške mobilnosti bistvena za evropsko varnost in obrambo, zlasti v okviru ruske vojne agresije proti Ukrajini. Silam držav članic EU omogoča, da se hitro in v potrebnem obsegu odzovejo na krize, ki so izbruhnile na zunanjih mejah EU in zunaj njih, vključno s čim hitrejšim in čim bolj nemotenim premikanjem vojaškega materiala. V skladu s strateškim kompasom akcijski načrt EU za vojaško mobilnost 2.0² zagotavlja celovit okvir za razvoj dobro povezanega omrežja vojaške mobilnosti s krajšimi odzivnimi časi ter zmogljivo, varno, trajnostno in odporno prometno infrastrukturo in zmogljivostmi.
2. To prvo poročilo o napredku v zvezi z akcijskim načrtom EU za vojaško mobilnost 2.0 odraža tekoče delo različnih institucij, organov in agencij Unije za izvajanje opredeljenih ukrepov na glavnih prednostnih področjih akcijskega načrta. Po potrebi zajema tudi napredek, dosežen na različnih področjih od zadnjega poročila o napredku akcijskega načrta za vojaško mobilnost iz leta 2018, ki je bilo predstavljeno septembra 2021³.
3. Akcijski načrt zagotavlja strateški pristop, katerega cilj je učinkovito vključevanje najrazličnejših deležnikov, tudi v državah članicah. Tako omogoča skladnost in povezave med dejavnostmi držav članic – vključno z različnimi ustreznimi projekti PESCO, zlasti v zvezi z vojaško mobilnostjo in logističnimi vozlišči⁴ – ter delovnimi področji na ravni EU v celotnem naboru tem. Kot je predvideno v akcijskem načrtu, je junija 2023 pod okriljem švedskega predsedstva Sveta potekal prvi „letni dogodek“ o vojaški mobilnosti, na katerem so sodelovali strokovnjaki iz institucij EU, ustreznih projektov PESCO in partnerjev, kot je Nato.

II – MULTIMODALNI KORIDORJI IN LOGISTIČNA VOZLIŠČA

A. Financiranje prometne infrastrukture za dvojno rabo

4. Večletni finančni okvir za obdobje 2021–2027 vsebuje proračun v višini 1,69 milijarde EUR za sofinanciranje prometne infrastrukture za dvojno rabo prek Instrumenta za povezovanje Evrope. Komisija je septembra 2021 objavila prvi razpis za zbiranje predlogov projektov. Sprva je bilo načrtovano, da bo objavila letne razpise za zbiranje predlogov projektov z okvirnimi proračuni v višini 330 milijonov EUR⁵.
5. Po neizzvani ruski agresiji proti Ukrajini je Komisija znatno okrepila svojo podporo prometni infrastrukturi za dvojno rabo za vojaško mobilnost, s čimer je pospešila ocenjevanje predlogov in zagotovila proračunska sredstva v zgodnji fazi.

¹ <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-7371-2022-INIT/sl/pdf>

² [Akcijski načrt za vojaško mobilnost 2.0.pdf \(europa.eu\)](#).

³ Skupno poročilo Evropskemu parlamentu in Svetu o izvajanju akcijskega načrta za vojaško mobilnost od oktobra 2020 do septembra 2021 (JOIN(2021) 26 final).

⁴ Mreža logističnih vozlišč v Evropi in podpora za operacije.

6. Komisija je maja 2022 odobrila 22 projektov v skupni vrednosti 339 milijonov EUR sofinanciranja EU v 15 državah članicah za vse načine prevoza⁶.
7. Komisija je predložila drugi razpis za zbiranje predlogov in ga objavila maja 2022 z okvirnim proračunom v višini 330 milijonov EUR. Države članice so se na razpis odzvale s povečanim zanimanjem in zahtevanim zneskom za sofinanciranje EU v skupni višini 1,39 milijarde EUR, kar je štirikrat več od dodeljenega proračuna. Zaradi visoke kakovosti projektov in nujnosti odziva na novo geopolitično okolje je Komisija novembra 2022 izbrala 35 projektov za skupno 616 milijonov EUR sofinanciranja EU⁷.
8. Skupno se torej izvaja 57 projektov v 18 državah članicah, za katere je EU sofinancirala 944 milijonov EUR. 35 % tega zneska je dodeljenih železniškemu prometu, 28 % cestnemu prometu, 21 % letališčem, 16 % pa projektom pomorske infrastrukture. Najpogostejše vrste sofinanciranih projektov vključujejo izboljšanje železniških zmogljivosti (večinoma za zagotovitev kroženja 740 m vlakov), izboljšanje zmogljivosti avtocest (zlasti viaduktov in cestnih mostov) in letališč, povečanje multimodalnih zmogljivosti za pretovarjanje ter povečanje zmogljivosti in povezljivosti pristanišč.
9. Tretji in zadnji razpis za zbiranje predlogov je bil objavljen maja 2023, rok za predložitev projektov pa je bil septembra 2023, da bi se porabila preostala proračunska sredstva v višini približno 790 milijonov EUR. Tretji razpis je vzbudil največje zanimanje držav članic doslej: 22 držav članic je s 112 projekti zaprosilo za sofinanciranje EU v skupni višini 3,7 milijarde EUR, s čimer je bilo prejetih za 4,7 % preveč prijav. Komisija naj bi sklep o dodelitvi za tretji razpis objavila v začetku leta 2024. Zelo verjetno je, da bo z izvedbo tretjega razpisa skupni proračun, ki je v tem večletnem finančnem okviru na voljo za prometno infrastrukturo za dvojno rabo za vojaško mobilnost, izčrpan.
10. Voditelji EU so v izjavi z neformalnega zasedanja Evropskega sveta v Granadi oktobra 2023 ponovno potrdili, da se osredotočajo na vojaško mobilnost⁸.
11. Svet direktorjev Evropske investicijske banke je 15. junija 2023 odobril „strateško pobudo za evropsko varnost PLUS“. V okviru pobude je zagotovljenih več sredstev za naložbe v varnost in obrambo, tj. do 8 milijard EUR v sedanji večletni finančni perspektivi za obdobje 2021–2027, ki ima širše področje uporabe, saj kot dodatni področji vključuje zlasti vojaško mobilnost in kritično infrastrukturo. Evropska investicijska banka priznava spremenjeno geopolitično okolje, zaradi katerega so se povečale potrebe po financiranju na različnih področjih, povezanih z evropsko varnostjo in obrambnim sektorjem, vključno z njegovimi dobavnimi verigami. Glede na naravo takih sredstev in naložb bo naslednji korak opredelitev potencialnih projektov. Razprave z Evropsko komisijo o tem, kako bi se to področje lahko podprlo, že potekajo.

B. Revizija vseevropskih prometnih omrežij

12. Komisija je predlog za revizijo uredbe o vseevropskih prometnih omrežjih predstavila 14. decembra 2021⁹. Predlog vsebuje dva ključna vidika, ki bi olajšala vojaško mobilnost znotraj

⁶ Izvedbeni sklep Komisije z dne 24. maja 2022 o izbiri projektov vojaške mobilnosti na podlagi razpisa za zbiranje predlogov za nepovratna sredstva iz leta 2021 v okviru Instrumenta za povezovanje Evrope – prometni sektor v skladu z Izvedbenim sklepom C(2021) 5763 (C(2022) 3261 final).

⁷ Izvedbeni sklep Komisije z dne 11. aprila 2023 o izbiri projektov vojaške mobilnosti na podlagi razpisa za zbiranje predlogov za nepovratna sredstva iz leta 2022 v okviru Instrumenta za povezovanje Evrope – prometni sektor v skladu z Izvedbenim sklepom C(2021) 5763 (C(2023) 2298 final).

⁸ Izjava iz Granade, Evropski svet, 6. oktober 2023, <https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2023/10/06/granada-declaration>.

⁹ Predlog uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o smernicah Unije za razvoj vseevropskega prometnega omrežja (COM(2021) 812).

in zunaj EU: prvič, določenih je več strožjih zahtev glede prometne infrastrukture, zlasti za železnice, in drugič, posodobljeni zemljevidi v nekaterih primerih odražajo tudi vojaške potrebe. Komisija je 27. julija 2022 predstavila spremenjeni predlog, ki odraža spremenjene geopolitične razmere¹⁰.

13. Postopek revizije vseevropskih prometnih omrežij je predmet rednega zakonodajnega postopka, kar pomeni, da se morata Svet in Parlament dogovoriti o končnem besedilu Uredbe na podlagi predloga Komisije. Svet se je o splošnem pristopu dogovoril 5. decembra 2022¹¹. Medtem je Evropski parlament 13. aprila 2023 sprejel poročilo in pogajalski mandat¹². Vsebuje predlog novega člena 47a o vojaški mobilnosti. Ta člen bi od držav članic zlasti zahteval, da pri gradnji ali nadgradnji infrastrukture v vseevropskem prometnem omrežju upoštevajo potrebe po vojaški mobilnosti¹³. Poleg tega bi novi člen Komisijo zavezoval k izvedbi študije v zvezi z obsežnimi vojaškimi premiki, napovedanimi v zadnjem trenutku¹⁴.
14. Do zdaj so potekali štirje politični dialogi Sveta, Evropskega parlamenta in Komisije, pri čemer se pričakuje, da bo špansko predsedstvo Sveta pogajanja lahko zaključilo do konca leta 2023, Uredba pa bi lahko začela veljati spomladi 2024.

C. Vojaške zahteve

15. Za nadaljnjo uskladitev standardov vseevropskega prometnega omrežja in vojaškega prometnega omrežja EU je Svet 23. oktobra 2023 sprejel revidirane vojaške zahteve, vključno s Prilogo II „Multimodalni prometni koridorji“. Postopek revizije je vključeval tudi posvetovanja z Natom. Razširjeno področje uporabe vojaških zahtev zajema logistična vozlišča, infrastrukturo verig za oskrbo z gorivom, spoznanja o ruski vojni agresiji proti Ukrajini in vojaška merila za ocenjevanje predlogov projektov za infrastrukturo za dvojno rabo.
16. V novi prilogi o infrastrukturi za verige za oskrbo z gorivom¹⁵ so opisane tehnične specifikacije za sisteme, objekte in opremo za oskrbo z gorivom, da se zagotovi, da so zmožni učinkovito podpirati obsežne vojaške premike, hkrati pa ohraniti interoperabilnost s strateškimi partnerji, kot je Nato. Priloga vsebuje enake zahteve kot standardi, ki jih uporablja NATO in so bili posredovani Vojaškemu štabu Evropske unije (VŠEU)¹⁶. Ta priloga, ki je del vojaških zahtev, odpira možnost za morebitno prihodnje sofinanciranje infrastrukturnih projektov dobavne verige za gorivo z dvojno rabo v okviru Instrumenta za povezovanje Evrope, da bi države članice spodbudili k naložbam v njihovo infrastrukturo dobavne verige za gorivo.

¹⁰ Spremenjeni predlog uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o smernicah Unije za razvoj vseevropskega prometnega omrežja, spremembi Uredbe (EU) 2021/1153 in Uredbe (EU) št. 913/2010 ter razveljavitvi Uredbe (EU) št. 1315/2013 (COM(2022) 384 final).

¹¹ <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-15058-2022-INIT/sl/pdf>

¹² https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/A-9-2023-0147_SL.html#_section1

¹³ „1. Države članice pri gradnji ali nadgradnji infrastrukture v vseevropskem prometnem omrežju ocenijo potrebo, ustreznost in izvedljivost preseganja zahtev iz poglavja III za prilagoditev teže, velikosti ali obsega vojaškega prevoza vojakov in materiala.“

¹⁴ „2. Komisija do ... [eno leto po začetku veljavnosti te uredbe] izvede študijo, s katero opredeli možnosti za obsežne premike po Uniji, napovedane v zadnjem trenutku, vključno s strateškimi potmi, da bi se izboljšala dvojna uporaba infrastrukture vseevropskega prometnega omrežja. Iz študije bodo izluščeni elementi za dolgoročno načrtovanje infrastrukture za namene mobilnosti z dvojno rabo. Komisija se med izvajanjem študije posvetuje z državami članicami.“

¹⁵ Glej dokument *Military Requirements for Military Mobility within and beyond the EU* (Vojaške zahteve za vojaško mobilnost v EU in zunaj nje), ST 10440/23, Priloga XI, ki ga je Svet EU potrdil 23. oktobra 2023 (še ni določeno).

¹⁶ Dokument *NATO Technical Criteria and Standards for Pol Facilities* (Tehnična merila in standardi zveze Nato za objekte za skladiščenje nafte, olj in maziv), „AC/4-N(2017)0002 (INV)“ z dne 19. januarja 2017, spremenjen 9. junija 2023.

D. Dolgoročno načrtovanje infrastrukture za obsežne premike vojaških sil, napovedane v zadnjem trenutku

17. Službe Komisije so skupaj z Evropsko službo za zunanje delovanje (ESZD), vključno z VŠEU, državam članicam zagotovile pojasnilo o metodologiji pristopa in časovnem razporedu študije, da bi opredelile možnosti za obsežne premike, napovedane v zadnjem trenutku, za izboljšanje odpornosti goriva, dolgoročno načrtovanje infrastrukture in optimalno uporabo te infrastrukture. Delo v zvezi s študijo se je začelo in bi moralo biti končano do pomladi 2024. V prvem koraku, ki se je začel julija letos in trenutno poteka v tesnem sodelovanju z državami članicami, bodo opredeljeni glavni koridorji za obsežne premike vojaškega osebja in materiala, napovedane v zadnjem trenutku, v primeru spopadov ali za vojaške vaje. Drugi korak bo opredelitev vrzeli v infrastrukturi na glavnih koridorjih, ki so opredeljeni kot prednostni za vojaške premike. V tretjem koraku bo treba opredeliti ukrepe za zmanjšanje vrzeli in zagotovitev nemotenih premikov vojaškega osebja in materiala. S splošnim ciljem, da se bolje prednostno razvrstijo potrebne naložbe, ki spodbujajo obsežne vojaške premike, napovedane v zadnjem trenutku, študija podpira cilj vzpostavitve dobro strukturiranega omrežja, vključno z zmogljivostjo prevoza in skladiščenja nevarnega blaga ter razpoložljivostjo goriva v ustreznih količinah.
18. To delo bo povečalo sinergije med politiko TEN-T in vojaško mobilnostjo EU ob hkratni najučinkovitejši uporabi omejenih virov. Opredeljeni ukrepi za zmanjšanje vrzeli in okrepitev vojaške mobilnosti bodo pomembno prispevali k prihodnjemu sofinanciranju v okviru Instrumenta za povezovanje Evrope in nacionalnim naložbenim prednostnim nalogam držav članic. Analiza se bo uporabila tudi kot podlaga, na kateri bo Evropska investicijska banka v tesnem sodelovanju s Komisijo opredelila projekte za dvojno rabo z visoko dodano vrednostjo za obrambo.
19. Analiza bo državam članicam omogočila tudi boljše usklajevanje načrtovanja z drugimi državami članicami, da bi se zagotovila enako kakovost infrastrukture na celotnem koridorju, ki se razteza čez več držav članic. Omogočila bo tudi boljše usklajevanje med ministrstvi za obrambo in ministrstvi za infrastrukturo držav članic. Poleg tega bo prispevala k tesnejšemu sodelovanju in sinhronizaciji med državami članicami pri vlaganju v infrastrukturo, s čimer se bo spodbujala boljša povezljivost pri obvladovanju obsežnih vojaških premikov na evropski ravni.

E. Dostop do zračnega prostora in navigacijskih služb zračnega prostora (enotno evropsko nebo in SESAR)

20. Evropska obrambna agencija (EDA) in ustrezne službe Komisije še naprej sodelujejo pri zagotavljanju dostopa do zračnega prostora in navigacijskih služb zračnega prometa za civilno in vojaško letalstvo v okviru enotnega evropskega neba in povezanega projekta posodobitve upravljanja zračnega prometa (SESAR). Vsako pomanjkanje interoperabilnosti med vojaškimi in civilnimi sistemi bi lahko povzročilo tveganja za vojsko v smislu dostopa do zračnega prostora in uporabe navigacijskih služb. V nekaterih primerih je to lahko tudi izziv, zlasti kadar vojska zagotavlja storitve civilnim uporabnikom. Vključitev upravljanja letalstva in zračnega prometa v pobudo za vojaško mobilnost, kot se odraža v najnovejši posodobitvi vojaških zahtev¹⁷, je priznanje njunega pomena za premostitev vrzeli v interoperabilnosti. Ob upoštevanju prihodnje posodobitve izvedbene uredbe o zahtevah za dvojno rabo¹⁸ bi to v prihodnosti omogočilo sodelovanje vojaške letalske skupnosti pri razpisih za vojaško mobilnost v okviru Instrumenta za

¹⁷ Revidirana Priloga II k dokumentu *Military Requirements for Military Mobility within and beyond the EU* (Vojaške zahteve za vojaško mobilnost v EU in zunaj nje (ST 11373/19) z dne 27. marca 2023.

¹⁸ Izvedbena uredba Komisije (EU) 2021/1328 z dne 10. avgusta 2021 o določitvi infrastrukturnih zahtev, ki se uporabljajo za določene kategorije ukrepov v zvezi z infrastrukturo za dvojno rabo v skladu z Uredbo (EU) 2021/1153 Evropskega parlamenta in Sveta, C/2021/5859 (UL L 288, 11.8.2021).

povezovanje Evrope. Poleg tega bo treba pri vse večjem pomenu opreme z dvojno rabo upoštevati vlogo Agencije Evropske unije za varnost v letalstvu (EASA) kot organa za civilno certificiranje.

III – REGULATIVNI PODPORNİ UKREPI

A. Dovoljenje za čezmejne premike

21. Program A Evropske obrambne agencije o optimizaciji postopkov za dovoljenje za čezmejne premike v Evropi usklajuje in poenostavlja postopke ter razvija rešitve na ozemljih ter v zračnih prostorih in celinskih vodah sodelujočih držav članic. Danska je 12. septembra 2023 postala zadnja podpisnica dveh tehničnih zahtev: ene za premike po površju in druge za premike po zraku. Tehnične zahteve za premike po površju in premike po zraku je podpisalo 25 sodelujočih držav članic, vključno z Norveško. Trenutno sodelujoče države članice ob podpori Evropske obrambne agencije pripravljajo tehnično zahtevo za obravnavanje premikov po morju, postopek podpisovanja pa naj bi se začel v začetku leta 2024.
22. Evropska obrambna agencija je v podporo izvajanju podpisanih tehničnih zahtev razvila matriko za spremljanje izvajanja, ki omogoča spremljanje napredka pri izvajanju različnih dejavnosti v okviru zahtev. Poleg tega bo mreža nacionalnih kontaktnih točk za vojaško mobilnost zagotovila dragocene povratne informacije držav članic v zvezi s prihodnjimi spremembami. Evropska obrambna agencija bo sodelovala z državami članicami EU, da bi organizirala simulacijsko vajo ali delavnico, ki bo olajšala celovito izvajanje tehničnih ureditev, in tudi preskusila izdelano predlogo letnega dovoljenja za tehnične zahteve za premike po površju.
23. Da bi preučila možnosti za združitev projektov PESCO „vojaška mobilnost“ in „mreža logističnih vozlišč“, je Evropska obrambna agencija 5. julija 2023 organizirala prvo srečanje z državami članicami koordinatorkami. Na podlagi rezultatov bo skupaj s sodelujočimi državami članicami nadalje preučila možnosti. Poleg tega so se nosilci projektov dogovorili, da bodo zagotovili navzkrižno udeležbo na svojih sestankih za spodbujanje sinergij in usklajevanja.

B. Digitalizacija logističnih procesov

24. Letni delovni program Evropskega obrambnega sklada za leto 2021 je vključeval predlog za razvoj digitalnega sistema za hitro in varno izmenjavo informacij v zvezi z vojaško mobilnostjo (SDMMS). Komisija je 21. julija 2022 sporočila, kdo je izbrani ponudnik: gre za konzorcije, ki jih vodi Estonija in jih sestavljajo podjetja iz devetih držav članic¹⁹ in Norveške, ki bodo prejeli več kot 9 milijonov EUR sredstev za razvoj digitalnega sistema. Sporazum o dodelitvi nepovratnih sredstev je bil podpisan konec decembra 2022, januarja 2023 pa je potekal prvi uvodni sestanek. Skupno trajanje projekta je 30 mesecev, zato bi moral biti digitalni sistem za varno in hitro izmenjavo informacij v zvezi z vojaško mobilnostjo na voljo do sredine leta 2025. Ta digitalni sistem bo olajšal neposredno in varno izmenjavo informacij med sodelujočimi vladami, ki zaprosijo za vojaške premike in jih odobrijo.
25. V prvem letu izvajanja projekta za razvoj digitalnega sistema za hitro in varno izmenjavo informacij v zvezi z vojaško mobilnostjo je bil glavni poudarek na vzpostavitvi delovne strukture in popolni vključitvi vseh deležnikov v projekt. Cilj je do konca prvega leta projekta doseči dogovor o vseh funkcionalnih in nefunkcionalnih zahtevah za določitev podrobnih ciljev in načrtov za fazo izvajanja projekta. Poleg tega bo pripravljen načrt operativnih koristi in stroškov, da bi se bolje ocenile vrednosti sprememb, ki bodo uvedene v sistem. Vse to je pomembna podlaga za prihodnji razvoj celotnega sistema.

¹⁹ Litva, Nemčija, Estonija, Bolgarija, Poljska, Luksemburg, Romunija, Češka in Latvija.

C. Carinski organi

26. Evropska obrambna agencija skupaj s Komisijo in sodelujočimi državami članicami pripravlja revizijo ocene potreb, koristi in tveganj za razvoj vojaškega carinskega sistema, ki bo podlaga za vsa nadaljnja prizadevanja. Hkrati Komisija pričakuje prve oprijemljive rezultate projekta za razvoj digitalnega sistema za hitro in varno izmenjavo informacij v zvezi z vojaško mobilnostjo, preden začne pripravljati pravne spremembe carinske zakonodaje EU. Pravne spremembe bodo zagotovile pravni okvir za uporabo sistema v državah članicah in njegovo usklajenost s carinskimi postopki, kot so določeni v carinski zakonodaji EU.

D. Izboljšana logistika

27. Da bi zagotovila koncept za vseevropsko logistično informacijsko omrežje, ki bi omogočilo izmenjavo logističnih podatkov med različnimi udeleženci, je Evropska obrambna agencija v prvi polovici leta 2023 predstavila ugotovitve študije, v kateri so bili opredeljeni nacionalni logistični informacijski sistemi in programska oprema za načrtovanje virov podjetij (ERP), vključno z nacionalnimi zmogljivostmi za spremljanje in sledenje ter drugimi aplikacijami IT, kot so storitve Nata za funkcionalna področja logistike (LOGFAS). Ugotovitve študije bodo podlaga za drugo študijo, katere namen je zagotoviti koncept za vzpostavitev združenega logističnega komunikacijskega omrežja.
28. V zvezi z uporabo aditivne proizvodnje, ki je splošno znana kot 3D-tiskanje v okviru vojaške logistike, je namen nedavno vzpostavljenega projekta kategorije B Evropske obrambne agencije „Additive Manufacturing for Logistic Support“ (Aditivna proizvodnja za logistično podporo) oblikovati in določiti skupne standarde za izboljšanje interoperabilnosti. Evropska obrambna agencija je v podporo tem dejavnostim izvedla različne študije, ki so bile predstavljene v letu 2023. V zvezi s tem je ena od študij zagotovila smernice za oborožene sile s pravnega vidika za uporabo rešitev aditivne proizvodnje v različnih vojaških scenarijih.

IV – ODPORNOST IN PRIPRAVLJENOST

A. Zmogljivosti strateškega transporta

29. V skladu s strateškim kompasom²⁰ so se države članice EU dogovorile, da bodo okrepile sodelovanje in usklajevanje v zračnem prometu z razvojem sposobnosti za skupno izvajanje operacij zračne varnosti, vključno z zračno podporo, reševanjem in evakuacijo, nadzorom in pomočjo ob nesrečah. Da bi olajšale usklajeno uporabo vojaških zračnih sredstev v podporo misijam in operacijam v okviru SVOP, nameravajo države članice EU okrepiti tudi sodelovanje in partnerstvo med EU ter večstranskimi strukturami in pobudami na področju zračnega prometa, kot je Evropsko poveljstvo za zračni prevoz. V zvezi s tem so VŠEU in sodelujoče države Evropskega poveljstva za zračni prevoz²¹ 28. junija 2023 podpisali tehnično zahtevo. Ta tehnična zahteva standardizira postopke za olajšanje dostopa VŠEU do storitev zračnega prevoza Evropskega poveljstva za zračni prevoz v korist vojaških misij in operacij EU v okviru SVOP za strateško letalsko-medicinsko evakuacijo in zračni prevoz. V nujnih primerih bi lahko te postopke izkoristili tudi drugi akterji EU, npr. civilna zmogljivost za načrtovanje in izvajanje operacij za civilne misije v okviru SVOP ter center za krizno odzivanje v primeru konzularne krize. Sedem držav Evropskega poveljstva za zračni prevoz je prostovoljno rezerviralo enakovredne ure letenja, ki jih ima na voljo VŠEU brez stroškov, da bi te postopke preskušale eno leto.

²⁰ Strateški kompas za varnost in obrambo – Za Evropsko unijo, ki varuje svoje državljane in državljanke, vrednote in interese ter prispeva k mednarodnemu miru in varnosti, ST 7371/22, z dne 21. marca 2022.

²¹ BE, DE, ES, FR, IT, LU in NL.

Sodelovanje med VŠEU in Evropskim poveljstvom za zračni prevoz bo prvi korak k tesnejšemu sodelovanju obeh subjektov. Poleg tega je lahko ta tehnična zahteva zgled za druge projekte in pobude, kot je olajšanje napotitve za zmogljivost EU za hitro napotitev²².

30. V skladu s poročilom o usklajenem letnem pregledu na področju obrambe za leto 2020 in v povezavi z ustreznimi projekti PESCO se nadaljuje delo v okviru Evropske obrambne agencije za razvoj potrebnih zmogljivosti za pomorski in zračni promet/zračni transport. V okviru projekta o prihodnjem taktičnem tovoru srednje velikosti se pripravljajo smernice za industrijski razvoj in študija, ki naj bi se financirala v okviru delovnega programa Evropskega obrambnega sklada za leto 2022. V okviru projekta o strateškem zračnem prevozu za tovor izrednih razsežnosti se razvijajo skupne zahteve na visoki ravni, razpis za študijo na tem področju v okviru delovnega programa Evropskega obrambnega sklada za leto 2023 pa je odprt za predloge projektov. Projekt o srednje velikem helikopterju naslednje generacije se je začel junija 2023, pri čemer se trenutno zbirajo prispevki držav članic za njihove prihodnje načrte za helikopterje, tako v smislu nadgradnje obstoječih flot kot razvoja novih platform.
31. Kar zadeva vojaško potrebo po specializiranem železniškem prometu, so bile v okviru skupnih prizadevanj držav članic EU, Komisije in Evropske obrambne agencije v predlog uredbe vključene določbe o uporabi zmogljivosti železniške infrastrukture²³, ki bodo pod določenimi pogoji omogočale prednostno obravnavo vojaških premikov. Poleg tega bo Evropska obrambna agencija kmalu začela izvajati študijo o železniških zmogljivostih EU, da bi zagotovila pregled obstoječih zmogljivosti nacionalnih in komercialnih železniških sredstev, ki jih uporablja vojska, z namenom opredelitve morebitnih zahtev za sredstva specializiranega železniškega prevoza in železniško infrastrukturo za vojaško uporabo.

B. Zaščita pred varnostnimi tveganji

32. Komisija, skupina za sodelovanje na področju varnosti omrežij in informacijskih sistemov ter ESZD na zahtevo Sveta²⁴ pripravljajo scenarije tveganj za kibernetsko varnost. Prvotno je poudarek na telekomunikacijskem sektorju in sektorju električne energije. Vendar bodo drugi kritični sektorji, kot je promet, ocenjeni v prihodnjih izdajah. Za podporo učinkoviti izmenjavi digitalnih podatkov med ustreznimi civilnimi in vojaškimi deležniki ter operaterji je potrebno odporno in zanesljivo omrežje za izmenjavo podatkov z visoko ravno kibernetske varnosti. Tako omrežje bi lahko izkoristilo infrastrukturo EU, kot je program Unije za varno povezljivost (IRIS²).
33. Januarja 2023 je začela veljati direktiva o odpornosti kritičnih subjektov²⁵. Čeprav obramba ne spada na njeno področje uporabe, bo okrepila fizično odpornost subjektov, ki upravljajo kritično infrastrukturo v 11 sektorjih, vključno s cestnim, železniškim, zračnim in pomorskim prometom. Zato prispeva k zagotavljanju bistvenih storitev v prometnem sektorju, ki so potrebne tudi za vojaško mobilnost. Ključni steber novega okvira direktive o odpornosti kritičnih subjektov je skupina za odpornost kritičnih subjektov, v kateri strokovnjaki držav članic in službe Komisije med drugim razpravljajo o grožnjah za kritično infrastrukturo. Svet je decembra 2022 v odziv na povečano grožnjo sabotaže zaradi ruske vojne proti Ukrajini sprejel tudi priporočilo o usklajenem

²² EU razvija zmogljivost za hitro napotitev, ki jo sestavlja do 5 000 vojakov. Ta zmogljivost EU za hitro napotitev bo trden, prožen in nadgradljiv vojaški instrument, ki bo dopolnjeval širok nabor orodij EU za krizno upravljanje.

²³ Predlog uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o uporabi zmogljivosti železniške infrastrukture na enotnem evropskem železniškem območju, spremembi Direktive 2012/34/EU in razveljavitvi Uredbe (EU) št. 913/2010 (COM(2023) 443 final).

²⁴ Sklepi Sveta o oblikovanju stališča Evropske unije glede kibernetskih vprašanj; ST09364/22, 23. maj 2022.

²⁵ Direktiva (EU) 2022/2557 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 14. decembra 2022 o odpornosti kritičnih subjektov.

pristopu za krepitev odpornosti kritične infrastrukture²⁶. Promet je bil opredeljen kot eden od štirih ključnih sektorjev, ki jih obravnava priporočilo.

34. Evropska obrambna agencija in ustrezne službe Komisije so junija 2023 predstavile rezultate raziskovalne študije, v kateri so bili ocenjeni vplivi podnebnih sprememb na kritično energetske infrastrukturo²⁷, povezano z obrambo, vključno s prometom. V okviru posvetovalnega foruma za trajnostno energijo v obrambnem in varnostnem sektorju se še naprej preučujejo načini za povečanje uporabe obnovljivih virov energije v prometu, med drugim na primer z analizo vojaških zahtev v zvezi z rešitvami, ki temeljijo na vodiku, za težka vojaška logistična vozila in infrastrukturo. Poleg tega so Evropska obrambna agencija in ustrezne službe Komisije maja 2023 organizirale teoretično vajo za oceno učinka podnebnih sprememb in prehoda na zeleno energijo na odpornost in energetske varnost kritične energetske infrastrukture, povezane z obrambo, vključno z vojaško prometno infrastrukturo in zmogljivostmi držav članic.
35. Evropska obrambna agencija je nenehno poudarjala potrebo po odpornem in zanesljivem omrežju za izmenjavo podatkov z visoko ravno kibernetске varnosti, ki podpira učinkovito izmenjavo digitalnih podatkov med ustreznimi civilnimi in vojaškimi deležniki ter operaterji.
36. V skladu s skupnim sporočilom o novem pogledu na povezavo med podnebjem in varnostjo, sprejetim junija 2023²⁸, bodo ESZD, službe Komisije in Evropska obrambna agencija analizirale načine za zmanjšanje odvisnosti od fosilnih goriv v vojaškem prevozu s spodbujanjem uporabe obnovljivih virov energije in z njimi povezanih tehnologij.

V – PARTNERSTVA

A. EU-Nato

37. Tretja skupna izjava EU in Nata, podpisana 10. januarja 2023 v Bruslju²⁹, potrjuje rezultate, ki sta jih EU in Nato dosegla na področju vojaške mobilnosti. EU in Nato se še naprej redno sestajata v okviru strukturiranega dialoga, da bi se povezalo vse ustrezno osebje obeh organizacij. To se je izkazalo za učinkovit okvir za predstavitev novega akcijskega načrta EU in razpravo o ustreznih področjih nadaljnjega sodelovanja za zagotovitev skladnosti in vzajemne krepitve. Potekale so poglobljene izmenjave na strokovni ravni, zlasti s poudarkom na kibernetски odpornosti in prometni infrastrukturi, ki obema stranema omogoča, da bolje razumeta svoje prednostne naloge. Poleg tega so se predstavniki Nata junija 2023 udeležili prvega letnega dogodka za vojaško mobilnost, skupno poveljstvo za podporo in izvajanje operacij Nata pa se neformalno udeležuje ustreznih srečanj v okviru projekta PESCO o vojaški mobilnosti.
38. Sodelovanje zaveznic Nata, ki niso članice EU, v ustreznih projektih PESCO še naprej zagotavlja dodano vrednost, tudi s čezatlantskega vidika in vidika EU-Nato. Svet je poleg Združenih držav, Kanade in Norveške novembra 2022 odobril poziv Združenemu kraljestvu k sodelovanju v projektu PESCO za vojaško mobilnost. Sklenitev upravnega dogovora v zvezi s projektom je v zaključni fazi. Poleg tega se je Svet marca 2023 strinjal, da bo povabil Kanado, naj se pridruži projektu PESCO Mreža logističnih vozlišč. Upravni dogovor za sodelovanje Kanade je prav tako v zadnjih

²⁶ Priporočilo Sveta z dne 8. decembra 2022 o usklajenem vseevropskem pristopu za krepitev odpornosti kritične infrastrukture.

²⁷ <https://eda.europa.eu/publications-and-data/impacts-of-climate-change-on-defence-related-critical-energy-infrastructure>.

²⁸ Skupno sporočilo Evropskemu parlamentu in Svetu Nov pogled na povezavo med podnebjem in varnostjo: Obravnavanje vpliva podnebnih sprememb in degradacije okolja na mir, varnost in obrambo (JOIN(2023) 19 final).

²⁹ <https://www.consilium.europa.eu/sl/press/press-releases/2023/01/10/eu-nato-joint-declaration-10-january-2023/>.

fazah dogovarjanja. Predstavniki teh partnerjev so bili že povabljeni k sodelovanju na sestankih v zvezi z zadevnimi projekti, dokler ne bodo dokončno oblikovane pravne ureditve.

39. Januarja 2023 sta predsednica Evropske komisije in generalni sekretar Nata napovedala ustanovitev posebne projektne skupine EU-Nato za odpornost kritične infrastrukture. Projektna skupina EU-Nato za odpornost kritične infrastrukture je 29. junija 2023 predstavila poročilo o oceni, v katerem so opisani trenutni varnostni izzivi in predstavljena priporočila za krepitev odpornosti kritične infrastrukture. Vključuje promet v štirih ključnih sektorjih (poleg energetike, digitalizacije in vesolja), v zvezi s katerimi bi bilo treba okrepiti sodelovanje, in se sklicuje na strukturirani dialog o vojaški mobilnosti. Posebej priporoča okrepljeno sodelovanje v zvezi s prometno infrastrukturo za prilagoditev teže, velikosti ali obsega vojaškega prevoza.

B. Povezovanje z drugimi partnerji

40. V okviru zgoraj navedenega postopka revizije vseevropskih prometnih omrežij spremenjeni predlog razširja evropske prometne koridorje (v sedanjih uredbi imenovani koridorji jedrnega omrežja) na Ukrajino in Moldavijo. Razširitev koridorjev temelji na drugih prizadevanjih Unije za okrepitev prometne povezljivosti teh držav z EU, kot je pobuda za solidarnostne pasove, ki jo je Komisija začela izvajati maja 2022, da bi Ukrajini pomagala ohraniti njene trgovinske poti po ruski blokadi ukrajinskih pristanišč.

VI – SKLEPNE UGOTOVITVE IN NADALJNI UKREPI

41. Eno leto po začetku izvajanja akcijskega načrta za vojaško mobilnost 2.0 so se začeli izvajati ustrezni ukrepi na štirih glavnih prednostnih področjih, kar kaže na stalen napredek in odraža skupni občutek nujnosti glede na vse slabše varnostne razmere. Za doseganje skupnega cilja dobro delujočega omrežja vojaške mobilnosti so vsi ustrezni deležniki pozvani, naj nadaljujejo svoje ukrepe v okviru usklajenega vsevladnega pristopa. K temu cilju bi dodatno prispevala posodobljena in okrepljena zaveza držav članic glede vojaške mobilnosti, če bi se tako odločil Svet, in sicer na podlagi dela ustreznih projektov PESCO v okviru širšega področja uporabe akcijskega načrta za vojaško mobilnost 2.0.
42. Naslednje poročilo o napredku bosta visoki predstavnik in Komisija predstavila do konca novembra 2024.